

Nikos
KYPRAIOS

**BYZANTINE
ICONOGRAPHIC ENIGMAS**

domMUSEUM

29 March-25 May

VIENNA AUSTRIA 2012

Nikos
KYPRAIOS

domMUSEUM

**BYZANTINE
ICONOGRAPHIC ENIGMAS**

VIENNA AUSTRIA 2012

ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΑΓΓΕΛΙΝΑΡΑΣ

ΝΙΚΟΥ Γ. ΚΥΠΡΑΙΟΥ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΩΝ

Ο Πλάτων έλεγε ότι ο βίος άνευ Φιλοσοφίας και Τέχνης είναι αβίωτος. Και πράγματι, μόνο με τις δυνατές συλλήψεις του πνεύματος και τις εκλάμψεις της φαντασίας καταξιώνεται ο άνθρωπος ως ψυχοσωματική οντότητα και υψώνεται σε κορυφαία αξία της ζωής και της όλης Δημιουργίας. Αυτός νομίζω ότι είναι και ο λόγος για τον οποίο τα Γράμματα και η Τέχνη υπήρξαν ανέκαθεν από τις πιο ευγενικές ασκήσεις και τους πιο υψηλούς πόθους του ανθρώπου.

Οι σπουδαίοι καλλιτέχνες, τόσο αυτοί που μιμούνται με άκρα επιτυχία τον κόσμο που τους περιβάλλει, όσο και εκείνοι που υπερβαίνουν την υλική αντικειμενικότητα, όλοι ανεξαιρέτως μας αποκαλύπτουν ο καθένας με τον δικό του τρόπο την ιδέα της ομορφιάς και μας χειραγωγούν στο να στοχαζόμαστε επάνω στα μεγάλα και αιώνια υπαρξιακά προβλήματα, αυτά που δίνουν νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του ανθρώπου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως τα έργα της Τέχνης αποτελούν έκφραση της πολύμορφης ανθρώπινης προσωπικότητας. Οι μεγάλοι ιεροφάντες της Τέχνης σε στιγμές δημιουργικής εντάσεως και πυράκτωσης του συναισθηματικού τους κόσμου κατορθώνουν να αιχμαλωτίσουν μέσα στο έργο τους μια στιγμή αιωνιότητας και αυτό είναι εκείνο που καθιερώνει το έργο ως μέτρο συγκρίσεως και σημείο αναφοράς για την αποτίμηση της όλης καλλιτεχνικής παραγωγής.

Η Τέχνη έχει, βέβαια, τους δικούς της νόμους και σ' αυτούς πειθαρχούν τα δημιουργήματά της. Αυτούς τους νόμους πρέπει να προσπαθούμε να ανακαλύπτουμε, για να κατανοούμε την πολλαπλή ποιοτική ακτινοβολία της.

Χωρίς αμφιβολία, η Τέχνη είναι μια πολυσύνθετη μορφή έκφρασης της πνευματικότητας του ανθρώπου και τα δημιουργήματά της περικλείουν τον πλούτο της ανθρώπινης ψυχής και τη δύναμη των κατακτήσεων της διανοίας, συνυφασμένης με τη γοητεία των εκθαμβωτικών οραμάτων της φαντασίας.

Τα καλλιτεχνήματα δεν κρίνονται με τους κανόνες της κοινής αντίληψης του ωραίου.

Η σημασία τους για την παιδεία και την

Βυζαντινή Αγιογραφία

ST GEORGE

καλλιέργεια του ανθρώπου είναι διαφορετική, επειδή η αξία τους εμπεριέχεται στη δύναμή τους να μεταδίδουν με τρόπο ονειρικό τη χάρη και την ομορφιά που μας εξοικειώνουν με την ιδέα του κάλλους και της αρμονίας.

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το άγαλμα της θεάς Αθηνάς για τον αρχαίο Έλληνα και η εικόνα της Παναγίας για τον Χριστιανό δεν ενεργούν μόνον ως έργα Τέχνης. Εκφράζουν τις θρησκευτικές και λατρευτικές αντιλήψεις πολλών αιώνων και η θέασή τους ενισχύει την ανθρώπινη πίστη και παρηγορεί τον άνθρωπο που δοκιμάζεται και ταλανίζεται από τις αντιξοότητες και τις ταλαιπωρίες της ζωής.

Οι καλλιτεχνικοί θησαυροί ως εκ τούτου ασκούν μεγάλη επιρροή επάνω στον άνθρωπο. Η μαγική δύναμη της Τέχνης διαμορφώνει το ήθος του ανθρώπου και το διαπλάθει αρμονικό και ρυθμικό και φιλόκαλο.

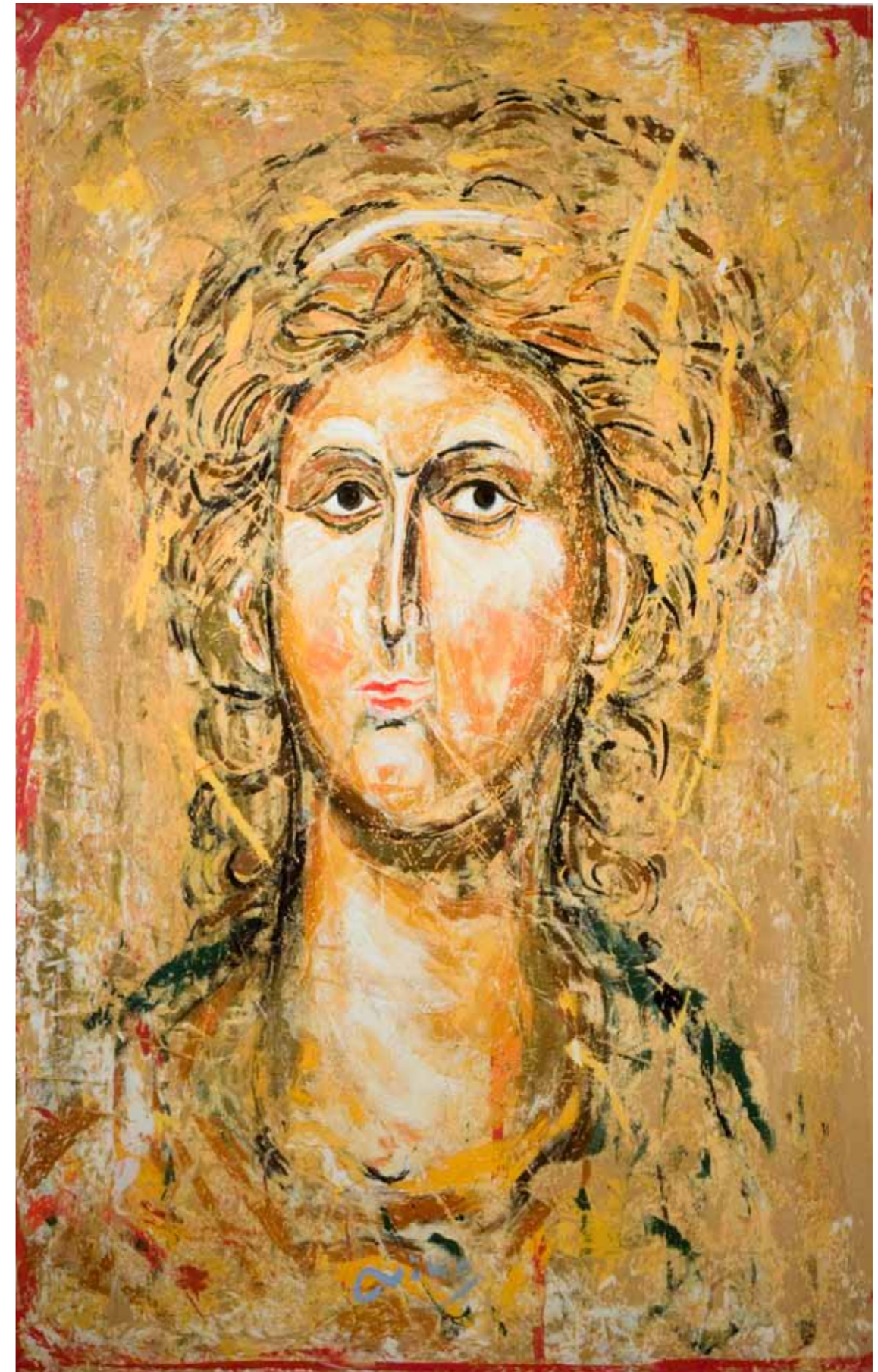
Μια έκθεση Ζωγραφικής αποτελεί σπουδαίο πνευματικό και καλλιτεχνικό γεγονός, γιατί μας δίνει την ευκαιρία όχι μόνο να έρθουμε σε επαφή με τη μαγεία της Τέχνης των χρωμάτων και να ασκήσουμε την παρατηρητικότητα μας, αλλά και να ανταλλάξουμε κάποιες σκέψεις με αφορμή τα ζωγραφικά έργα που εκτίθενται και τα οποία διηγούνται με τη δική τους φωνή το στοχασμό και τους ψυχικούς κραδασμούς του δημιουργού τους.

Είναι γεγονός πως ο ζωγράφος κατορθώνει να εμφυσήσει ζωή και διάρκεια στο δημιούργημά του μεταβάλλοντας τα ευτελή ζωγραφικά υλικά σε τεχνούργημα μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας. Στην περίπτωση αυτή, το ζωγραφικό έργο ακτινοβολεί την πνευματική υπεροχή και τον ευσυγκίνητο συναισθηματικό κόσμο της καλλιτεχνικής ιδιοσυγκρασίας του δημιουργού του.

Στους πίνακες του Νίκου Κυπραίου είναι αποτυπωμένα τα παθήματα και οι ταλαιπωρίες του Ελληνισμού, όπως ακριβώς στις τραυματισμένες τοιχογραφίες των ερειπωμένων εκκλησιών του Πόντου και της Μικράς Ασίας.

Παρ' όλες όμως τις κακοποιήσεις το μεγαλείο της έκφρασης παραμένει αναλλοίωτο.

Οι ζωγραφικές απεικονίσεις του Νίκου Κυπραίου, αν και καταπονημένες από τη φθορά του χρόνου, είναι ιδιαίτερα εκφραστικές, γιατί ο ζωγράφος κατορθώνει να συγκρατήσει μέσα στη φθορά όλο το μεγαλείο της θεοφάνειας, όλη την πείρα του παρελθόντος και όλο το βάθος της Ιστορίας στην επικαιρότητα, για να μη μείνει το παρόν μετέωρο, απροσδιόριστο και απροσανατόλιστο. Η ζωή χωρίς τον πλούτο και τη λάμψη της

ST MICHAEL

Τέχνης χάνει την ωραιότητά της, γίνεται ανιαρή, αποξηραίνεται και παρακαμάζει.

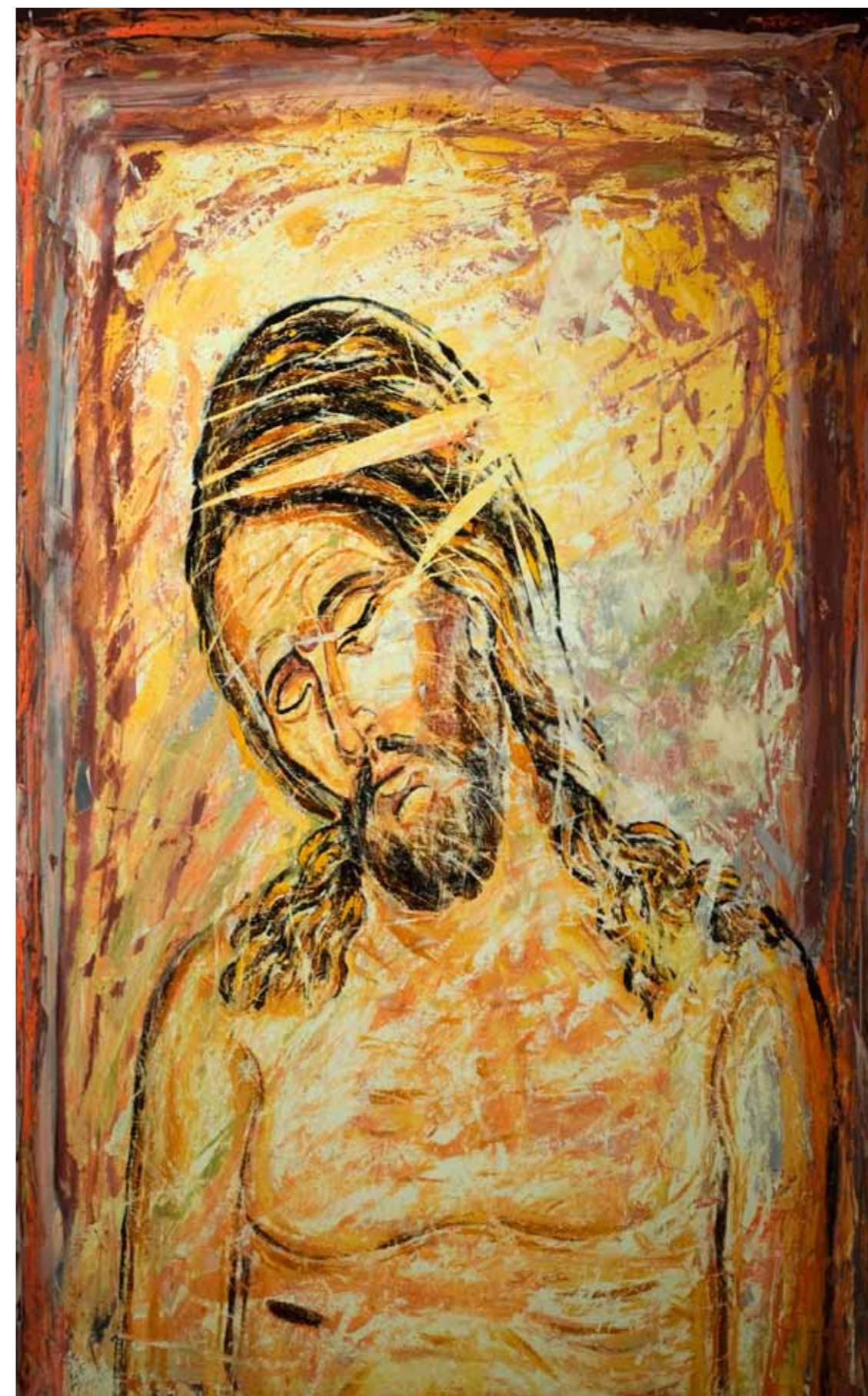
Ο καλλιτέχνης με το έργο του μετουσιώνει το απόσταγμα της πείρας και της σοφίας της εποχής του με έναν τρόπο ιδανικό και συνάμα υποβλητικό, που προκαλεί βαθιά συγκίνηση στο θεατή.

Η αυστηρή έκφραση της Παναγίας της Οδηγήτριας, το ανυποχώρητο σθένος του Τιμίου Προδρόμου, η εγκράτεια και η πραότητα του Αγίου Αντωνίου, η ψαλμική διάθεση του Ιωάννη του Δαμασκηνού με τα σύμβολα της βυζαντινής παρασημαντικής και η ευγένεια της μορφής του Αρχαγγέλου Μιχαήλ υποτυπώνουν τις χριστιανικές αρετές, το μαρτύριο και τη μαρτυρία των αθλητών της πίστεως, τους κόπους, τις θλίψεις και τους αγώνες του Αποστόλου των Εθνών, τον οποίο η Εκκλησία παρομοιάζει με αετόν τανυπτέρυγα.

Τα ζωγραφικά εικονίσματα του Νίκου Κυπραίου αποτελούν μια σύγχρονη προσέγγιση της παραδοσιακής βυζαντινής και μεταβυζαντινής αγιογραφίας, έναν άλλο τρόπο αποδοχής και ερμηνείας του εικονογραφικού έπους της Χριστιανικής Τέχνης.

Η ζωγραφική είναι ένα υπερκόσμιο όραμα, ένας γενικός οραματισμός του άλλου κόσμου που ξεκινάει από την ψηλάφηση των υλικών αντικειμένων και των κατά φύσιν καταστάσεων και μας χειραγωγεί στους χώρους και στις έννοιες της μεταφυσικής διαστάσεως, στα υπέρ λόγον και τα υπέρ έννοιαν, που δεν φωτογραφίζονται, αλλά όμως υπάρχουν και είναι τόσο αληθινά, όσο αληθινή είναι και η συναίσθηση της υπάρξεώς μας.

Γιώργος Κ. Αγγελινάρας

CHRIST OF EXTREME HUMILIATION

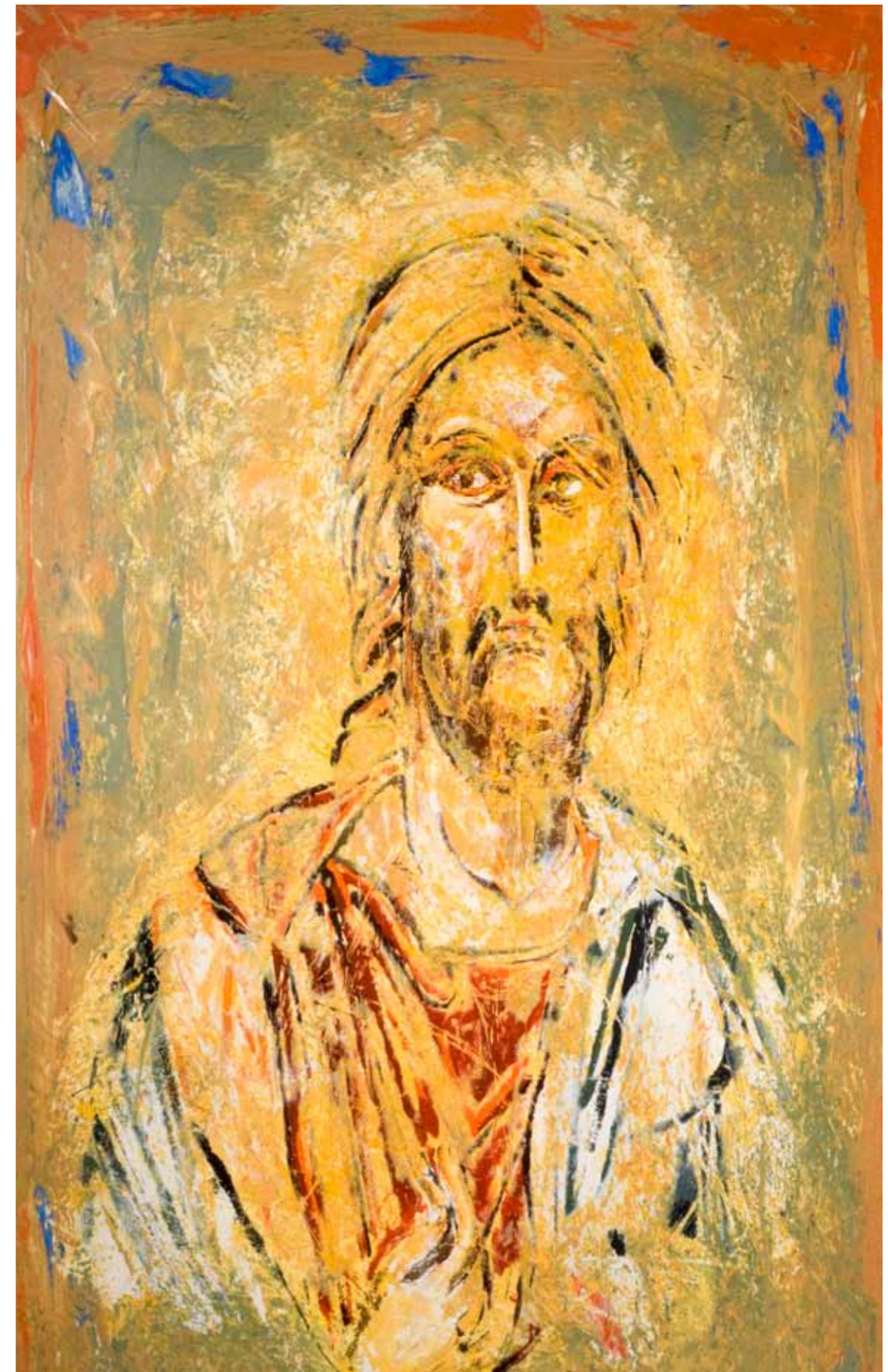
THE CONTEMPORARY ICONS OF NIKOS KYPRAIOS

Robert C. Morgan

I first encountered the remarkable paintings of the Greek artist Nikos Kypraios through my acquaintance (and eventual friendship) with his son, George. It was through the persistence of George that I found the opportunity to view several examples of his father's recent expressionist landscapes hanging in a private firm in mid-town Manhattan. At the time, I was unaware that in addition to his symbolic landscapes Kypraios was also a contemporary icon painter. Even so, I was thrilled to see his painterly depictions of Samos, and would soon express this delight in a review I wrote for Kypraios' exhibition at the Kouros Gallery in New York early in 2004.

In examining the paintings of Kypraios, I am reminded of the way in which art is capable of generating new formal ideas in relation to the historical process. When historical subject matter -- such as the icons and architecture of Byzantium -- lie dormant for centuries, the re-emergence of such forms in contemporary art is often unpredictable. Seemingly out of nowhere, the work of a modern painter, such as Kypraios, may reveal the hidden traces of form from another era and restore them within the present. Kypraios' application of oil pigment, layer upon layer, simulates the light inspired by the Greek island of Samos where he was born and thus implies a deeply embedded expressive value. As in most Greek art, whether in painting or literature or in the luminescent icons of the past, one may discover a subtle dimension in the paintings of Kypraios, a dimension filled with spiritual longing.

Years ago, at the outset of my doctoral studies at New York University, I read a slim, though monumental book by the British aesthete Clive Bell, modestly entitled *Art*. The controversy surrounding Bell's classical formalist document, published in 1911, was the author's claim that the painters of Byzantium far exceeded the exaggerated accomplishments of those who comprised the Italian Renaissance. Why? Because they were truer to the inherent system of line, volume, and color than the Quattrocento masters who tried to disguise these features under the aegis of linear perspective. One can only imagine that at the outset of the twentieth century Bell's claim was a kind of aesthetic blasphemy akin to the religious claims of Savonarola who lived in Florence

during the early days of the Renaissance (and was eventually burned at the stake).

I look at the icons of Kypraios once again after seeing them in the flesh nearly eight months ago while visiting his modest studio in Athens. I am taken by their tenacity but also by their authenticity – not as copies but as original works. I look at Kypraios' version of the Virgin with Child and I observe closely the hand of the Madonna holding the infant Jesus and I am aware that it is painted all wrong. But wrong according to what criterion? If you study the appendages of Matisse's dancers you are likely to see a similar problem. The point is that the hand of Kypraios's Madonna is not trying to replicate an actual three-dimensional hand but to make a hand that somehow fits within the composition of a flat surface.

As I observe the Madonna again I see that Kypraios has, indeed, revived the legacy of modernist expressionism – as if he were seeing Byzantium through the lens of the modern masters – Chagall, Picasso, and Matisse. The hand of the virgin Mary is not about realism but about expressing the inner-core of spirituality, the admonishment, the supplication, the dire need to evoke the presence of the conflicted human interior to the world of Orthodox believers suffering from overwhelming doubt as they confront the immense power of electronic information on their lives.

I observe another painting in which Kypraios depicts St. Nicholas and I see that eroded fragments of abstract form invading the space of the painting. There is a large portion of the Saint's torso painted in a way that suggests the work of the contemporary artist, such as Robert Rauschenberg, or maybe a late seventies painting by De Kooning. I look at yet another icon representing an angel. The paint has been scraped down to the surface, thin as a veil, as a shroud of scrim. Kypraios is a man of his time, a man who understands the human reality of today and transcribes this reality through the tradition of the icon. Still, the structural painterly effect is there, the same structure that one sense in Kypraios landscapes or – for that matter – a plate encircled by two fish and a squid from the fourth century B.C. – also on view, loaned from the Tampa Museum of Art. (When we refer to structure in art, the reference is not toward the divergent subject matter but toward the work's inherent design.)

The phrase "to believe in art" – a sentimental, though

ST DAMASKINOS

commonplace adage, uttered perhaps too often at museum openings today – suggests that the viewer understands the language of images with a certain depth. To see with depth implies that one is looking at art through the lens of time. This is precisely what Kypraios brings to these painterly icons, and what these icons offer the viewer of contemporary life. Kypraios understands that the past and the present are inextricably connected and that the images and symbols that once abided with viewers in ages past can still affect us today. In this way, Kypraios offers an antidote to the superficial approximations of contemporary art that try to dissect images from the living traditions of the past. He gives us instead a reason to believe that these icons point to something beyond the superficial and enter into the interior expressions of the human soul.

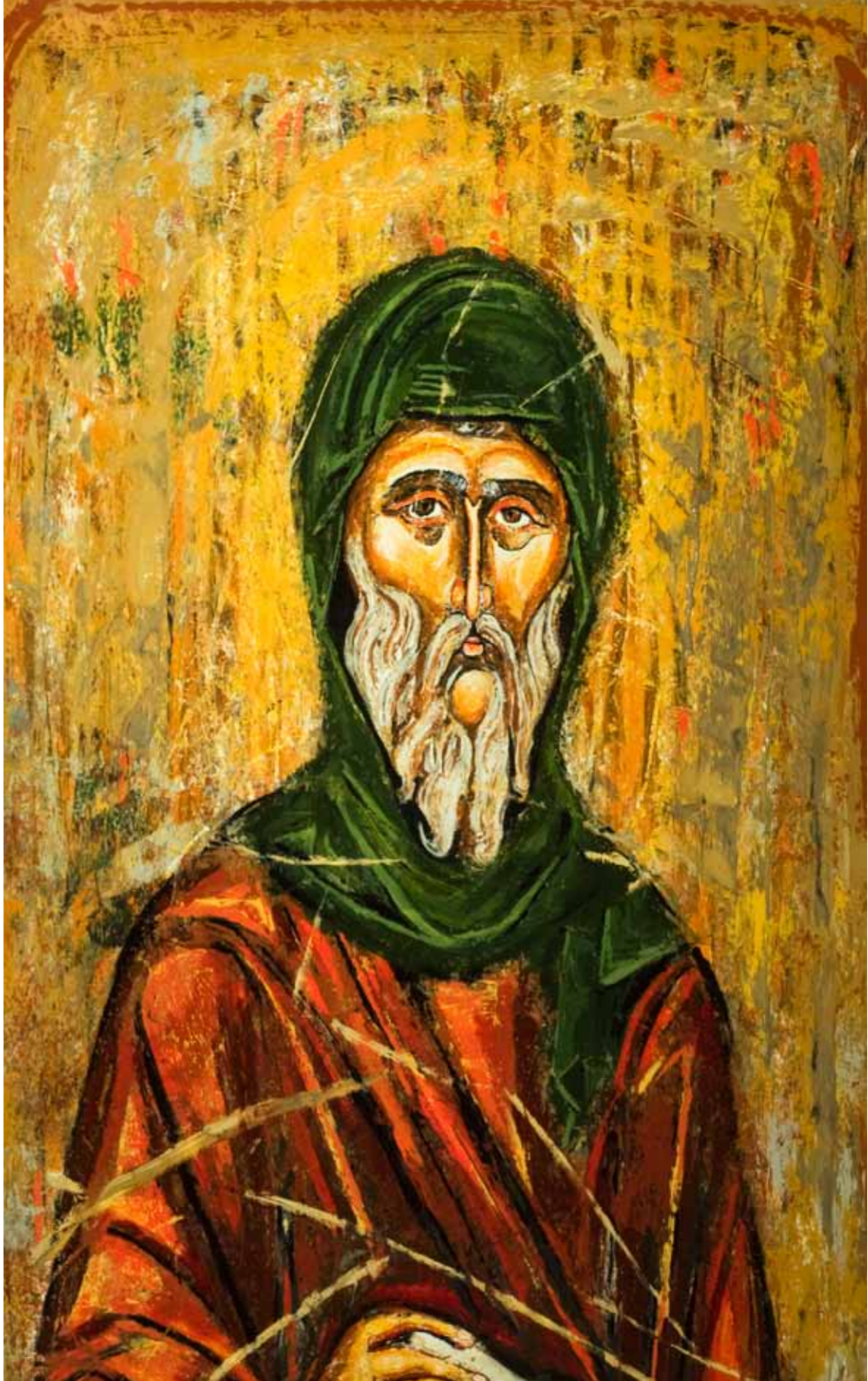
Robert C. Morgan holds a Ph.D. in contemporary art history and a Masters of Fine Arts in sculpture. He has written and edited fifteen books, including *Art Into Ideas* and *The End of the Art World*. He writes for *Art News*, *Sculpture*, *Tema Celeste*, and *The Brooklyn Rail*. In 1999, he was awarded the Arcala prize for international art criticism in Salamanca, Spain. In 2005, he received a Fulbright fellowship to research both traditional and contemporary art in Korea. He is Professor Emeritus at the Rochester Institute of Technology and currently teaches at the School of Visual Arts and Pratt Institute in New York.

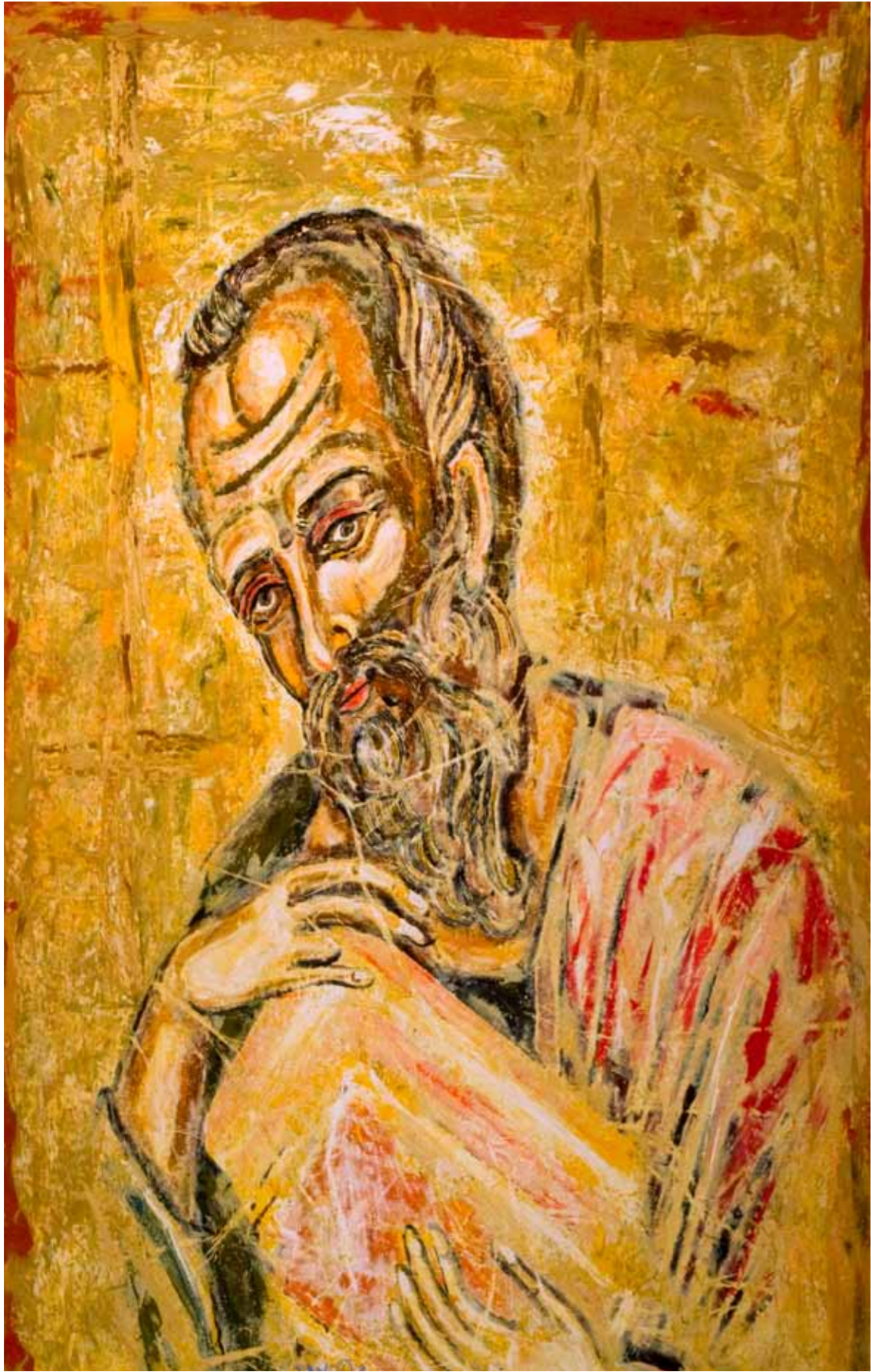
ST JOHN

ST ELEFATHERIOS

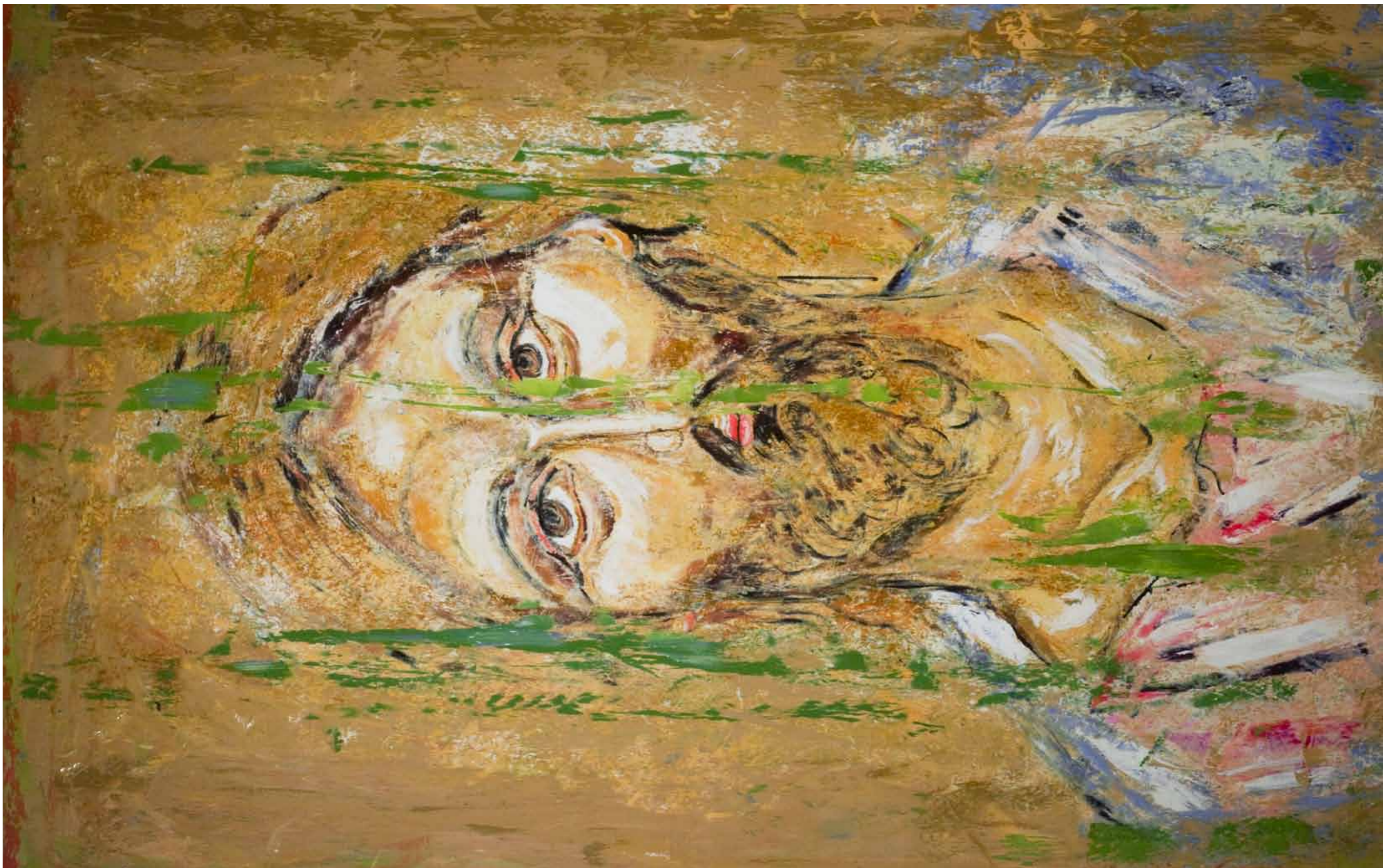
ST ANTONIOS

ST JOHN THEOLOGIAN

ST DEMETRIOS

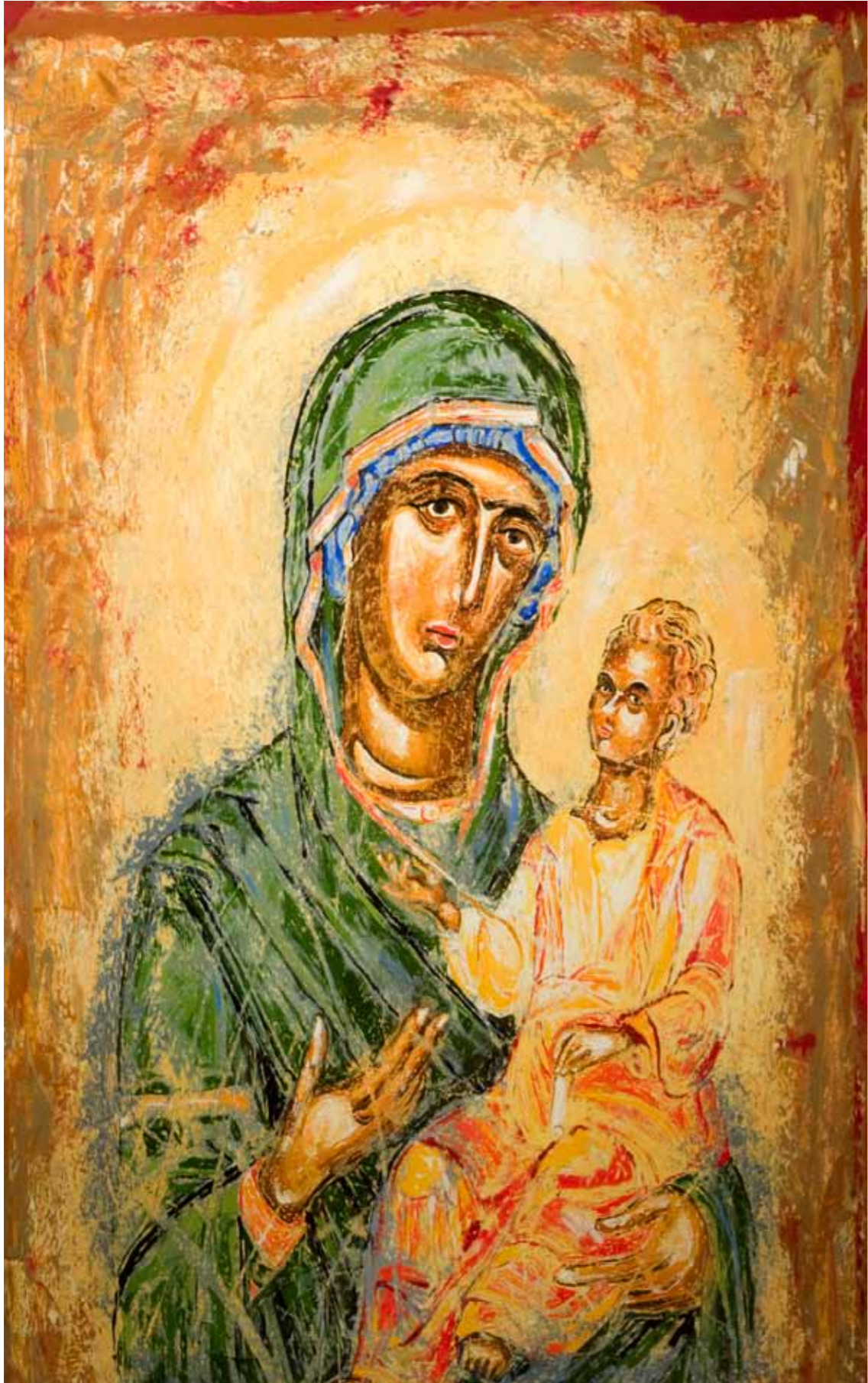

ST NIKOLAOS

ST GEORGE

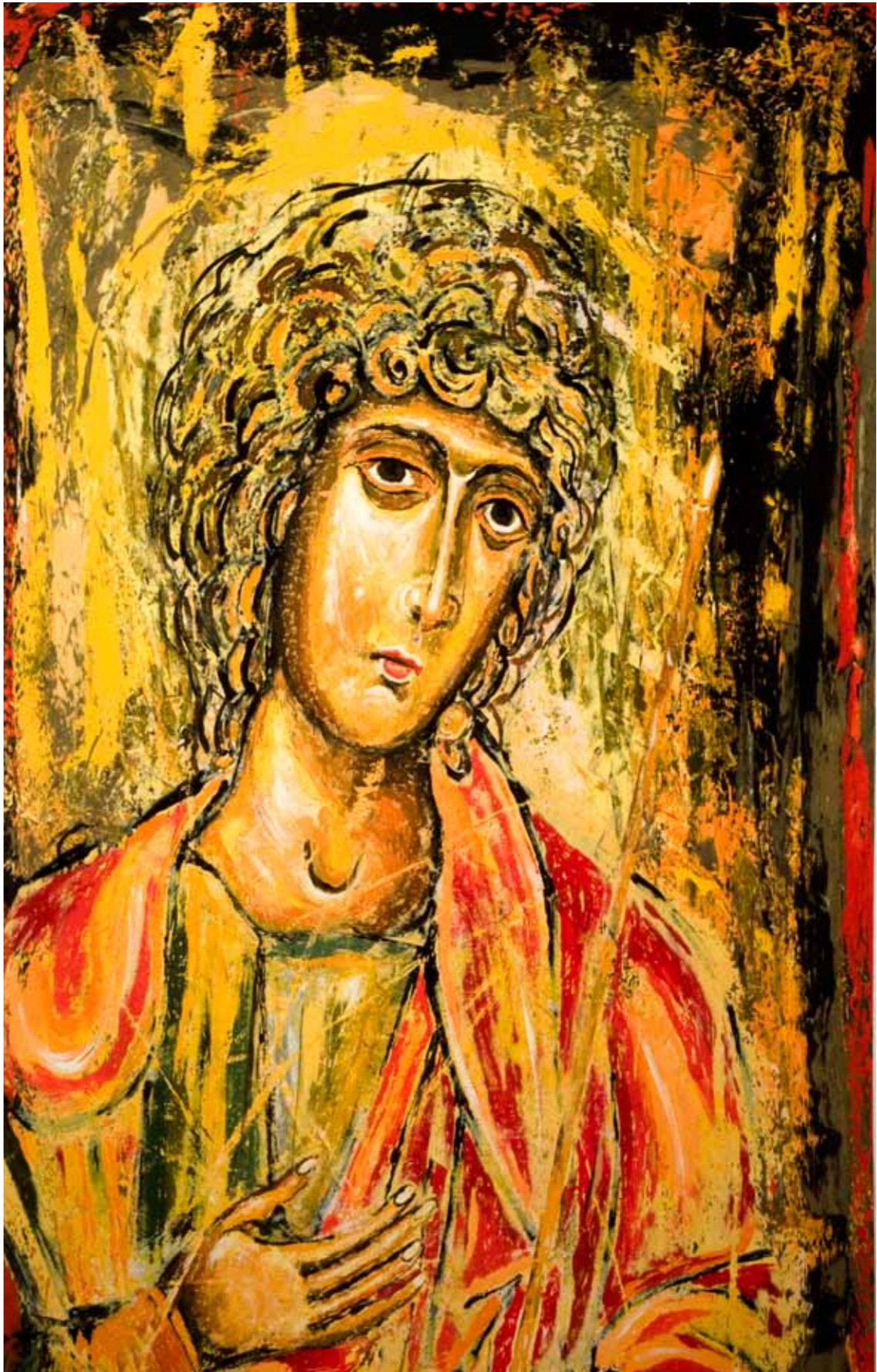
VIRGIN MARY

ST STEPHANOS

VIRGIN MARY

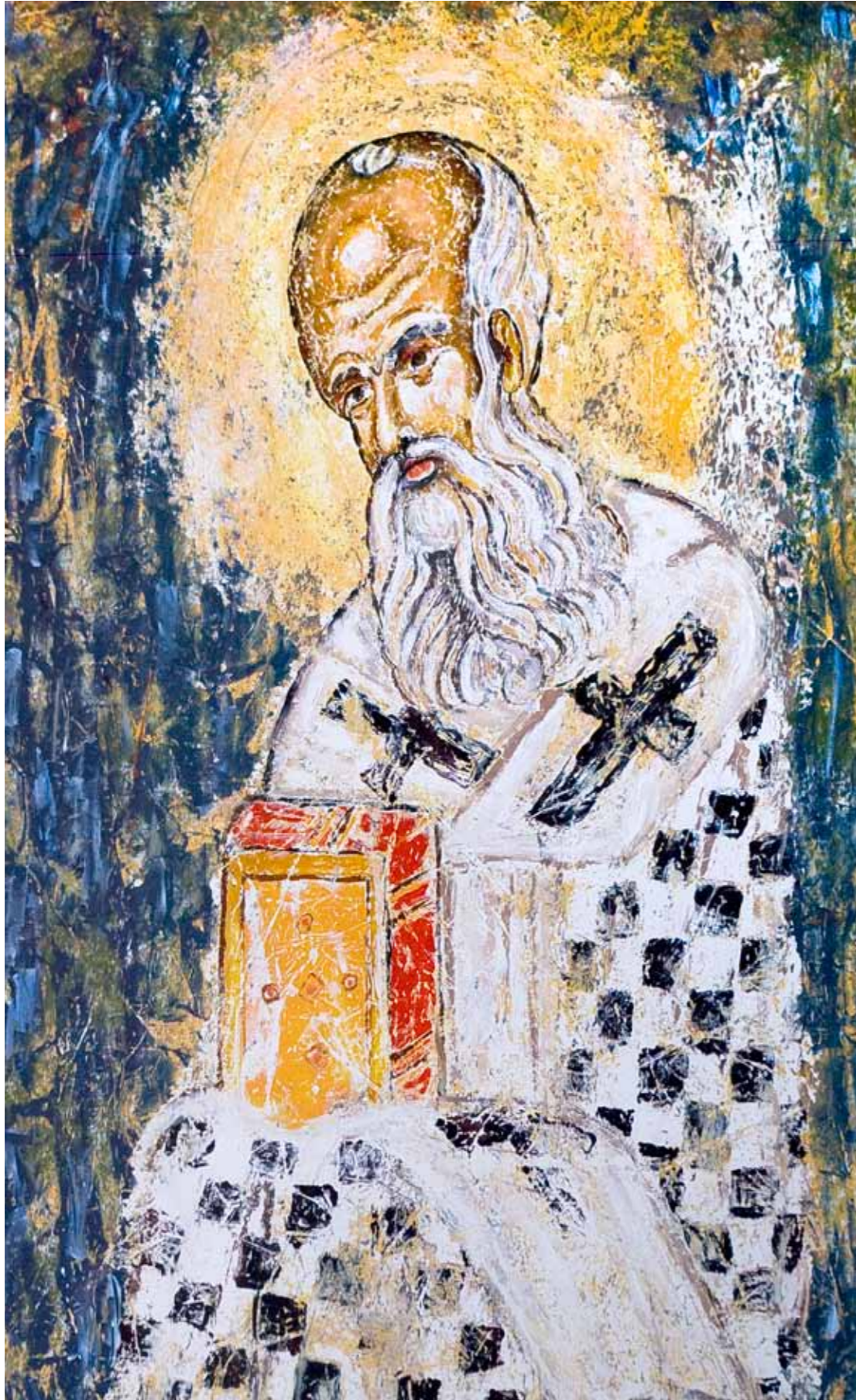
ST FANOURIOS

PROPHET ELIAS

VIRGIN MARY WITH CHILD

ST GREGORY

ST DEMETRIOS

Nikos was born in 1944 in Vathy, on the Greek island of Samos. In 1960 he left the island for Athens, where he studied and worked for many years in the field of graphic arts. He was inspired at this time by the Aegean landscape and Byzantine art.

In 1966 Nikos travelled to England and six years later migrated to Australia.

“To me art is an expression of life and every time that I include an expression of life in paintings, I produce art. Art is a concern of an immense discipline through which I enjoy my freedom. Through my paintings I try to eliminate my loneliness. Emotion and mysticism are included in the paintings giving them power and a complete aesthetic value.”

EDITIONS

Nikos: A DECADE

Published in 1981 by Hayle Mill Editions

National Library of Australia - Card Number ISBN 0 9593467 0 8 with 120 pages including 106 illustrations.

NIKOS “ΙΠΙΔΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΩΣΕΙΣ” NEOS TYPOS Editions Athens 1996

Catalogue for ART CLUB Design 2000

NIKOS: SAMOS 2000

Catalogue for the SAMOS Exhibition November 2000

Catalogue for the LEEPA-RATTNER Museum of Modern Art, Florida USA

Catalogue for the CYPRUS Exhibition 2007

Catalogue for the IRIS Exhibition 2008

Catalogue for the Valartis Bank AG Exhibition Vienna 2011

“ΣΧΕΔΙΑ” (DRAWINGS) book 2012 Samos

SELECTED EXHIBITIONS

1969 Group Exhibition by the Agency of Intellectual Co-operation, Athens

1971 Personal Exhibition in Norfolk, Virginia, USA

1974 Personal Exhibition in LA TROBE UNIVERSITY, Melbourne

1975 Personal Exhibition in RAIN Gallery, Melbourne

1978 Personal Exhibition at the Victoria Artists Society, Melbourne

1979 Group Exhibition at Russell David Gallery, Melbourne

1979 Personal Exhibition at the Victoria Artists Society, Melbourne

1981 Personal Exhibition at the Victoria Artists Society, Melbourne

1982 Personal Exhibition at the HOLDSWORTH Gallery, Sydney

1982 Personal Exhibition at the National University, Canberra

1983 Personal Exhibition at the PINACOTHECA Gallery, Melbourne

1984 Group Exhibition at the BLOOMFIELD Gallery, Sydney

1984 Group Exhibition at the National Gallery, Ballarat

1985 Personal Exhibition at BARRY STERN Galleries, Sydney

1985 Personal Exhibition at the COOKS HILL Gallery, Newcastle

1985 Personal Exhibition at the PINACOTHECA Gallery Melbourne

1986 Personal Exhibition at the BARRY STERN Galleries, Sydney

1986 Personal Exhibition at the Pneumatiko Kentro Athens, Greece

1987 Personal Exhibition at the HOLDSWORTH Gallery, Sydney

1988 Personal Exhibition at the CHAPMAN Gallery Sydney

1989 Festival Antipodes Group Exhibition WESTPAC Gallery, Melbourne

1992 Personal Exhibition at the ANTINOR Gallery

1993 Group Exhibition at the MARIA PAPADOPOULOS Gallery, Athens

1993 Opening of the museum of MARK CHAGALL VITEBSK, Belarus

1994 Personal Exhibition at the MARIA PAPADOPOULOS Gallery, Athens

1994 Took part at the first International Plein Air on Painting named after Mark Chagall in Vitebsk, Belarus. Awarded First Prize

1995 Personal Exhibition at the National Museum of Art Minsk, Belarus

1997 Personal Exhibition at Editions Gallery and Australian Art Resources, Melbourne

1999 Personal Exhibition at ART CLUB DESIGN 2000, Thessaloniki

2003 Personal Exhibition at IRIS GALLERY, Athens

2003 Personal Exhibition at KOUROS GALLERY, New York

2004 Personal Exhibition at Gallery 1601, Australian Embassy, Washington D.C. U.S.A

2005 Personal Exhibition at Leepa Rattner Museum of Modern Art, Florida USA

2007 Personal Exhibition at Iris Gallery

2007 Personal Exhibition at Gloria Gallery Nicosia Cyprus

2009 Personal Exhibition at Herakleidon Museum (Valartis Bank AG sponsored)

DISTINCTIONS

1. Hellenic distinction award by the Premier of Victoria Mr. Cain for Nikos Kypraios contribution to art in Australia 1982

2. First Prize at the first International Plein Air Painting named after Mark Chagall, Vitebsk Belarus, 1994.

3. Hellenic distinction award 1994

PUBLICATIONS

2004 ART PRESS Paris by Robert Morgan

2004 ODYSSEY: The World of Greece

2005 George Agelinaras

2006 ODYSSEY November

2006 Dr. Robert C. Morgan: Essay in Leepa Rattner Museum of Modern Art Catalogue

2010 Apoplous Quarterly Review

SELECTED BIBLIOGRAPHY

A.O. CONNOR “AUSTRALIA REVIEW”

G. MIHELAKAKIS

R. KRAUSMEN “ASPECT”

NADINE AMADIO

Pr. STELIOS LIDAKIS

MATINA MELA

Pr. CHR. CHRISTOU

AG. TAMVAKI

YIANNIS KOLOKOTRONIS

NIKOS ALEXIOU

ROBERT MORGAN

The icon series was originally created in 1994. The collection has been supplemented ahead of the current exhibition.

Part of the collection was exhibited in 1995 on the island of Samos at the Historic Municipal Center before its official unveiling at the Museum of Modern Art in Minsk, Belarus.

In 1996, the series was exhibited at the Magna Gallery in Athens, Greece. Works from the series were also exhibited at Axia Gallery Melbourne in 1998.

In 2005, the collection was exhibited at the Leepa Rattner Museum in Florida, USA. The collection exhibited there was acquired by Austrian-American hotelier, Richard Kessler and donated to the New Ebenezer Retreat Center in Georgia, USA.

Το λεύκωμα Νίκος Κυπραίος ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ τυπώθηκε για την έκθεση που διοργανώθηκε στο Dom Museum στην Βιέννη τον Μάρτιο του 2012.

Το συνοδευτικό κείμενο της έκδοσης αυτής έγραψε ο Γιώργος Αγγελινάρας.

Η μετάφραση έγινε από την Σταυρούλα Κολύβα.

Η φωτογράφιση των έργων και η εκτέλεση του καταλόγου από τον Λευτέρη Μιαούλη.

Επιμέλεια έκδοσης και εκτύπωση από το τυπογραφείο του Γιώργου Κωστόπουλου.

The album Nick Kypraios Byzantine Iconography Enigmas was printed for the exhibition held at the Dom Museum in Vienna in March 2012.

The accompanying text of this version was written by George Angelinas.

The translation was made by Stavroula Kolyva.

The photography project and the execution of this kataloque by Lefteris Miaoulis.

Edited and printed by the printing factory of George Kostopoulos.

sponsored by

valartisbank⁺